

Pieken en dalen

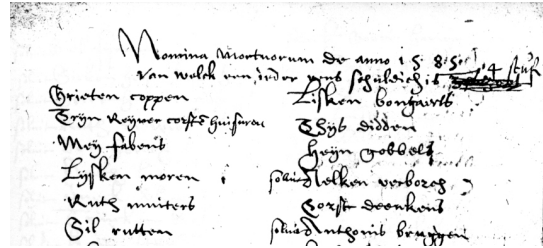
De beroemde Engelse detectiveschrijfster Agatha Christie schijnt ooit gezegd te hebben: "Een vrouw kan nog maar het beste met een archeoloog getrouwd zijn. Want hoe ouder zij wordt, des te meer hij zich voor haar zal interesseren...". Nu was Agatha zelf ook met een archeoloog getrouwd, dus zij kon het weten.

Archeologen en genealogen (stamboom-onderzoekers) hebben met elkaar gemeen dat ze graag diep graven in het verleden. Voor alle genealogisch onderzoek is de kerkelijke administratie van dopen, huwelijken en begrafenissen de basis. Nu verkeert Nederweert in de zeer bijzondere situatie dat de boeken van de St. Lambertusparochie tot 450 jaar terug reiken. Anders dan in veel andere plaatsen, zijn de Nederweerder registers vrijwel zonder grote hiaten bewaard gebleven. Door dit alles vormen de boeken van Nederweert een unicum voor geheel Limburg. Dat geldt althans voor de huwelijksregistratie (aanvangend in 1562) en de doopregistratie (1569). De verordeningen daaromtrent uit het Concilie van Trente (afgesloten in 1563) waren bedoeld tegen overspel en veelwijverij. Het registreren van huwelijken en dopen werd door de Nederweerder pastoor Antoon van der Steen ogenblikkelijk ingevoerd.

Anders gesteld was het met de begraafboeken; deze werden aanvankelijk niet voorgescreven door de Kerk en dienden ook een heel ander doel, namelijk de financiële vastlegging van uitvaartkosten en grafrechten. Maar ook deze registers gaan in Nederweert terug tot maar liefst 1585.

De begraafregisters van de St. Lambertusparochie geven een minutieus overzicht van de personen die vanaf 1585 op het kerkhof rondom de kerk begraven werden. Daaruit zijn allerlei interessante conclusies te trekken. In feite wacht deze uitgebreide geschiedkundige bron nog op verdere exploratie.

Het aantal overlijdens van jaar tot jaar vertoonde grote pieken en dalen. Tussen 1600 en 1850 stierven in "normale" jaren (dat wil zeggen: buiten de regelmatig optredende epidemieën) gemiddeld 85 parochianen per

Het oudste begraafboek van Nederweert vangt aan in 1585

(particuliere collectie; foto: Alfons Bruekers)

jaar. In tijden van pest en dysenterie waren er wel eens piekjaren met meer dan 400 doden. Er waren dan dagen dat er acht of tien sterfgevallen waren te betreuren en dat de doodsklokken aan één stuk door beierden. Om besmettingsgevaar te voorkomen werd er dan snel (in massagraven) begraven.

Onderzoek wijst uit dat in het tijdvak 1600 tot heden op het kerkhof bij de St. Lambertuskerk circa 34.000 mannen, vrouwen en kinderen zijn begraven. Het is aannemelijk dat de parochie in het jaar 1000 al bestond. Terugtellend tot dat jaar (maar dat wordt glad ijs) lijkt een aantal van minimaal 50.000 begravingen zelfs zeer waarschijnlijk. Bij een oorspronkelijke oppervlakte van het kerkhof van ongeveer 1 hectare en een gemiddelde grafomvang van 1,5 m², betekent dit dat op elke huidige grafplaats reeds acht begravingen hebben plaatsgevonden. Met recht kan de dodenakker van St. Lambertus dus een overvolle begraafplaats worden genoemd...

De oudste dodenlijst van Nederweert vanaf 1585 is volledig raadpleegbaar op www.nederweertsverleden.nl, tabblad Bronnen -> Bronnen_genealogie.

Alfons Bruekers